

СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 6.08, 17.50, 11.42;
Віцебск — 5.59, 17.40, 11.41;
Мастыслаў — 5.55, 17.40, 11.42;
Гомель — 5.55, 17.38, 11.40;
Гродна — 6.25, 18.04, 11.39;
Брэст — 6.23, 18.07, 11.44.

МЕСЯЦ:
Маладзін 26 верасня

ІМЯНЫ:
Веры, Надзеі, Любові, Софіі.

ЗВЯЗДА

30 ВЕРАСНЯ 1992 г.
серада, № 196 (21974)

● выдаецца са жніўня 1917 г.

● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

● цана 1 рубель

ВОЗГАДАС ВОЗГАДАС

ВАУЧЭРЫ БУДУЦЬ І У НАС. АЛЕ У 1993...

Як паведамілі карэспандэнты «Звязды» з кампетэнтных крыніц, аб ваучэрах у гэтым годзе грамадзянам РБ пакуе што застаецца толькі марыць. Паводле самых оптымістычных прагнозаў спецыялістаў, увод іх плануецца ажыццявіць дэсерт у другой палавіне 1993 года. Апрадэжваючы пытанне чытачоў накіонт намінальнай вартасці ваучэра, скажам (зноў-такі па прагнозах спецыялістаў), што яна складе прыкладна 50—80 тысяч рублёў. Прычым намінальная вартасць ваучэра будзе штотаго індэксавана з улікам інфляцыі. І, нарэшце, таксама прымяня навіна: магчыма, ваучэры (прыватна-заказныя чэкі) у Беларусі будуць называць інакш. Яку? Яшчэ не ведаю.

НАМ ПРАПАЮЮЦЬ УКАДАВАЦЬ ГРОШЫ У ЖЭТНЫ?

Мы ўжо выкавалі сваю думку з выпадку падрыхтоўкі да выпуску ў Беларусі медных жэтонаў для тэлефонаў-аўтаматаў замест манет. Меркавалі, што іх хутка скупіць, — не без падстаў. Пацярджэнне таму — сітуацыя ў Санкт-Пецярбургу, дзе амаль такія ж жэтоны (толькі большага памеру) выкарыстоўваюцца для аплаты ў метро. «Ашчаднасць» жыхароў Пецярбурга абдасе прабы чарговы брэх у гарадскім бюджэце: для таго каб ліквідаваць някватку жэтонаў для праезду ў метро, мэрыя запрасіла ў гаравета 32 мільёны рублёў. У лютым было выраблена 35 мільёнаў жэтонаў, аднак амаль 16 мільёнаў з іх пецярбуржцы

КАД НЕ СПІЦЬ

У ходзе работы на криминальной справе супрацоўнікамі Аршанскага аддзела УКДБ і аддзела криминальнага вышуку ГАУС праведзены вышукі ў жыхароў горада Барань Аршанскага раёна А. Кандыбіна, С. Паўловіча, В. Папка. У іх апабаны 2 аўтаматы ППШ, самаробны аўтамац тыпу «Уэл» з боекамплектам, пісталет замкажнай вытворчасці, рэвалвер, карабін, вінтавыя абрэз, ракетніца, боепрыпасы, дзве радыёстанцыі «Вісла», шэсць мяхавых саломак і прыстасаванне для прыгатавання наркотычных рэчываў. Расследаванне працягнецца.

Падраздзяленне грамадскіх сувязей
УКДБ Беларусі.

СТАЛІЦА СНД ПЕРАЯЗДЖАЕ 3 МІНСКА У ПІЦЕР?

Усе ведаюць, што пасля падпісання славутых беларужскіх пагадненняў Мінск стаў прэтэндаваць на ролю горада, дзе пастаянна праводзіліся б сустрэчы лідэраў суверэнных рэспублік — сваясасоблівых «сталіц» СНД. Дарэчы, у сталіцы Беларусі ў будынку былога акама партыі ўжо трывалі абстаноўкі кардынальных Саветаў СНД, а мисісцвыя ўлады нават называюць Мінск «маленькім Бруселем». І вось нечаканая на-

ІНФАРМАЦЫЯ ДЛЯ РОЗДУМУ:

АРМІЯ

Нагледжым на заявы і чуткі аб тым, што чакнецца скарачэнне беларускай арміі да 80 тысяч чалавек, на самай справе за апошні час наша нацыянальная армія павялічылася на 5,426 ваеннаслужачых і дасягнула 160 тысяч чалавек. На сённяшні дзень на Беларусі 14,892 ваеннаслужачых не маюць уласных кватэр, прычым 6,200, так і не дачакаўшыся жылля, пайшлі на пенсію. На павелічэнне пенсій былым-ваенным патрабуюцца прыкладна 5,5 мільярда рублёў.

КАЛІ МЕРКАВАЦЬ ПА СЛОВАХ ПАУЛА ГЛОБЫ, У НАС НЕ УСЁ ТАК ДРЭННА

Саюз прадпрыемстваў Рэспублікі Беларусь наведваў Нацтрэадмэс навага часу — аўстрада Павла Глоба. І праймаваў стварыць у Мінску сваясасоблівых аўстрадзіч-бізнесаў, які знізіць б вызначэннем спрыяльных дэна для камерцыі, размяш-

ПАЛІТЫЧНЫ РЭЙЦІНГ І ГАРЭКА

Палітычны рэйцінг пэўных дзеячаў СНД зусім нечаканая адбываецца на мінскіх камерцыяльных магазінах, якія гандлююць спіртнымі напіткамі. Так, пляшка гарэчкі «Гарбова» каштуе ўсё 400—450 рублёў, а паўлітровая бутэля гарэчкі «Елцын» цаніць ажно на 900. Аднак ні тая, ні другая некарыстаюцца на вялікім поспеху. Аднак выхад хоць «Елцына» даражэй, а значыць і больш каштоўны за «Гарбова», абодва яны не выклікаюць цікавасці ў аматараў спіртных Беларусі.

ЗАМЯНІЎ 12 КАНЕЙ

60 новых міні-трактараў мадэлі МТЗ-082 вырабіў філіял МТЗ, размешчаны ў Сморгоні. Іх магучынасць 12 конскіх сіл. Яны прызначаны для камплектавання прычэпаў, апрацоўкі акажуць вялікую паслугу фермерам і арандатарам у садах і на агародах.

Будучыя уладальнікі, натуральна, цікавіліся цэна навінкі. Яна ўнушальная — 170 тысяч рублёў, а значыць — для большасці выскочкі жыхароў, а таксама дачнікаў недаступная. Па плану сёлета Сморгонь павінна вырабіць 845 гэтых малагабарытных машын. Але яны пакуе што толькі на паперы. Вытворцы не гарантуюць такой колькасці з-за адсутнасці камплектавання вырабаў.

Алег ПРАЦКО.

Выпуск «Розгалас» рыхтавалі: Уладзімір Здановіч, Ігар Карней, Аляксандр Котыш, Станіслаў Сяльскі, Ігар Шучэнка.

Падумаем пра светлую дату ў нашай гісторыі, падумаем пра ўвесь беларускі народ

РЭПАРТАЖ З УРАЧЫСТАСЦЕЙ, ПРЫСВЕЧАННЫХ 1000-ГОДДЗЮ ПОЛАЦКАЙ ЕПАРХІІ І ПРАВАСЛАўНАЙ ЦАРКВЫ НА БЕЛАРУСІ

II.

26 верасня па праграме адзін з самых насычаных і цікавых дзён Свята. Зранку гасці і ўдзельнікі ўрачыстасцей адпраўляюцца ў Полацк, туды, дзе тысячу гадоў назад была заснавана першая епіскапская кафедра. Яе заснаванне дало пачатак не толькі царкоўнаму ўладкаванню на нашай зямлі, але і з'явілася і найвялікшай гісторыі Беларусі. З утварэннем епіскапскай кафедры Полацк стаў духоўным цэнтрам, з якога пашыралася хрысціянская вера, а на грунце жыццлюб-

най хрысціянскай маралі развіцця кніжніцтва, пісьменства, асветніцтва, мастацтва, культуры. Гісторыя пранікнення і пашырэння хрысціянства на Полацкай зямлі ішла побач з працэсам усталёўвання полацкай дзяржавы. Гэтая з'ява ў кантэксце агульнаеўрапейскай гісторыі несла вялікі становішча патэнцыялу для ўсяго старадаўняга беларускага грамадства. Не адарожжвалася ад збыцкай сусветнай цывілізацыі, выходзячы на шлях пазнання высокай духоўнасці, палачане будавалі самастойную дзяржаву, пачынаючы з Х стагоддзя. Вельмі важна і тое, што к дадзенай Русі ў Полацкай зямлі існавала ўвядзенне аб хрысціянскай святасці, уваваселеннем якой з'явілася полацкая кніжка Радзана. Глыбокая павага да хрысціянскіх дабрадзейнасцяў не сыя — князь Ізяслава сведчыць аб укараненні гэтых якасцяў і скард протэстаў жыхароў, што ў сваю чаргу абумовіла мірны характар распаўсюджвання хрысціянства на Полацкай зямлі.

Важнасьць таго, што адбылося тысячагоддзе назад, асабліва востра ўспамінаецца ў нашы дні, калі Беларусь стала самастойнай незалежнай дзяржавай. Адраджаючы сваю гі-

старынную спадчыну, мы з надзеяй і спадзяваннем звяртаемся да сваіх духоўных каранёў, каб спазнаць саміх сябе, убацьчыць свой заўтрашні дзень і вызначыць сваё месца і прызначэнне ў свеце. Працэс гэтага адраджэння будзе доўгім і пакутным, і нам трэба быць мудрымі і разважлівымі, каб пазбегнуць новых гістарычных катастроф на палітай крыжэ праймаў зямлі. «Мы ўмяоўваем падзею тысячагадовай даўнасці з разуменнем той велізарнай ролі, якую адыграла Праваслаўная царква, — адзначыў у прывітаным слове ўдзельнік навуковай канферэнцыі, якая адбылася 25 верасня ў АН Беларусі, Ніл Гілевіч, — па-першае, у духоўным і культурным развіцці беларускага народа на пачатку крыжывацкай яго этнапсіхалогіі, нацыянальнай самасвядомасці, менталітэту, а па-другое — усталёўванні і ўмацаванні беларускай дзяржавнасці; спярша ў абліччы Полацкага княства, а затым — Вялікага княства Літоўскага».

У пачатку аўтобусах размясціліся ішталікі гасці і ўдзельнікі ўрачыстасцей. Скард гасцяў Экараха Усходняга Патрыярха ў Еўропе мітрапаліт Дамаскі, настаяніц паўночна-праваслаўных усходніх царкваў — Акіянійскай, Іерусалімскай, Балгарскай, Амерыканскай, прадстаўнікі Беларускай аўтакефальнай царквы ў Амерыцы і Канадзе, пасланнікі біблейскіх таварыстваў, экуменічных арганізацый, а таксама прадстаўнікі праваслаўных царкваў блізкага за-

На здымках: урачыстасці ў Спас-Ефрасіньевым манастыры; у час сустрэчы на цэнтральнай плошчы Заслаўя; Крыж, устанавлены ў гонар юбілею на месцы старажытнага гарадзішча.

межжа, Францыі, Германіі, Польшчы, Швейцарыі, Англіі, Аўстрыі. Усе яны з'ехаліся ў Беларусь на свята, каб ушанаваць слаўнае «вядзенне» вялікай сыноў і дачок гэтай зямлі — прападобнай Ефрасінні, ігуменні Полацкай, якая «яко луча сонечная просветила землю Полацкую», свяціцеля Міны, Дзіянісія і Сімона — епіскапаў.

Першы прыпынак у дарозе — старажытнае Заслаўе. Сюды вяслаў князь Уладзімір сваю непасрэдную жонку Рагнеду з сынамі Ізяславам. Тут яны прынялі хрысціянства па візантыйскай традыцыі. Месца іх пахавання, якое захавалася і сёння, называецца «Замэчкі», знаходзіцца яно на паўднёвым усходзе горада.

На старажытным гарадзішчы ў прысутнасці вышэйшых праваслаўных іерархаў адбылася ўрачыстая шырымоўная асвячэння Крыжа ў гонар 1000-годдзя. На валах вакол гарадзішча поўна месцавага люду. Асвячэнне Крыжа на «Замэчку» выпала на дні праслаўлення Сусветнага Узыхаання Часнага і Жыватворнага Крыжа Гасподня. Супаўпадзенне гэта, пасля выхавання мітрапаліта Мінскага і Слуцкага, патрыярха Экараха Усё Беларусі Філарэта, невыпадковае. «Зямля і неба. Плошч і дух. Часовае жыццё на зямлі і вечнасць, смерць і ўзваскрэсненне — такія гарызанталі і вертыкалі нашага быцця, якія ствараюць сабою крыж і ў сваім проціборстве, здавалася б, непрымірныя для нас. Яны, тым не

менш, знаходзяць сваё прымірэнне ў Крыжовым падзвігу Айца-выратавальніка, у яго смерці і ў яго ўзваскрэсненні. Паклаўшы на сябе знак Крыжа Гасподня, Праваслаўная царква на Беларусі пачынае другое тысячагоддзе свайго выратавальнага для народа служэння. Царква мела вялікае значэнне ў фарміраванні

нацыянальнага характару беларусаў і ўсяго ўкладу іх жыцця, уздзяненне Царквы на розумі і сэрцы людзей не перапыналася ў самым цяжкім перыядзе гісторыі беларускага народа, разам з ім праваслаўныя пастары з пакалення ў пакаленне неслі свой цяжкі Крыж».

(Заканчэнне на 3-й стар.)

Фота Яўгена ПЯСЕЧАГА.

АПЕРАЦЫЯ «КАРАВАН»

Яе правялі супрацоўнікі Пінскага раённага аддзела ўнутраных спраў. На дарожу ноз былі перакрыты лясныя (так званыя партызанскія) сцежкі, якія вядуць у суседнюю Ровенскую вобласць. Мэта райдзі — выявіць, ці вывозіцца па гэтых дарогах, якія не кантралююцца мытняй, тавары і грузы за кардон. Добра чакальны кантрабанды не дэклаваў. У адной з легкавых і салон «пад завязку» былі набіты каробкамі дэфіцытнага трыкача з пінскага аб'яднання «Палесце». Увесь тавар на сонні тысяч рублёў канфіскаваны, а справа будзе перададзена ў суд. Затрымана таксама вялікая партыя бабін з акрылам, некалькі скрынак з гарэлкай.

ЗВАРОТ

Прэзідыума Вярхоўнага Савета
і Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Шаноўныя сяччыннікі! Арганізацыя Аб'яднаных Нацый аб'явіла 1 кастрычніка Днём пажылых людзей. Ва ўсім свеце прынята шанаванне старэйшых, тых, за чымі плачамі доўгае і дастойнае жыццё. На долю ж нашых пажылых сяччыннікаў выпадаў надзвычайны выпрабаванні. Яны перажылі жакі варожых нашэсцяў і пасляваенную разруху, крывавы ўіск таталітарнага рэжыму... Яны баранілі Бацькаўшчыну ад чужынаў і ўдзельнічалі ў руху. А іх праца сёння лоб і гадзінны дзянько, кохалі і складалі песні. І за ўсё зробленае ім — нізкі наш чалавечы паклон і вялікі дзякуй.

На жаль, даводзіцца канстатаваць, што сёння наша грамадства не ў стане я след адцаў належнае нашым ветэранам, усім старым людзям. Пакуль дзяржава застаецца беднай, пакуль эканоміка ў крыжысе, немагчыма ў поўнай ступені забяспечыць і матэрыяльныя патрэбы пажылых людзей.

Разам з тым, парламент і ўрад імкнучы пастаянна трымаць іх патрэбы ў полі зроку і робіць максімум магчымага, каб ветэраны адчулі кох нойку палятку. Усведамляючы, што іхжаскі пераходнага перыяду асабліва адбываюцца на пенсіонерах, ветэранам, інвалідам, народным дзяўцям Беларусі прынілі законам аб сацыяльнай абароне інвалідаў, аб ветэранам, аб пенсіонерых беспаспэчэнні, дзейнічаючы ўрадавыя рашэнні. На чарговую сесію Вярхоўнага Савета ўносіцца пытанне аб павелічэнні мін-

ДА ВІЗІТУ ВЯЧАСЛАВА КЕБІЧА У АўСТРЫЮ

Кіраўнік беларускага ўрада Вячаслаў Кебіч і кастрычніка пачынае афіцыйныя двухдзёныя візіты ў Вену. Мэта пазнаёміць абмеркаваць шырокага спектра пытаньняў, звязаных з развіццём і расшырэннем двухбаковага супрацоўніцтва ў эканамічнай і фінансавай галінах. Прадугледжваюцца суст-

рочы Вячаслава Кебіча з федэральным прэзідэнтам Аўстрыі Клаўдыяс Хамарам, федэральным канцлерам Францам Враніцікам, а таксама з прадстаўніцамі дзелавых, фінансавых колаў Аўстрыі. У ходзе візіту прадугледжана парафарнаванне міжрадавага пагаднення аб ганд-

лёва-эканамічным супрацоўніцтвам паміж дзяржавамі. Планаўцца таксама падпісанне мемарандума аб адкрыцці крэдытнай лініі Аўстрыя—Беларусь, пагаднення аб бясшпільным уводзе ў Аўстрыю вырабаў народных умельцаў рэспублікі.

БЕЛТАФАРМ.

СЛОВА ДА ЧЫТАЧА

Фабіян Шантыр

Вялікая і слаўная гісторыя Беларусі. На жаль, большасць нават саміх беларусаў яе не ведаюць. Пакарэнне бяспамятнасцю — адна з самых жорсткіх караў, якія толькі ведае чалавецтва. Наш народ караў гэтай караю на працягу стагоддзяў амаль усе заваяўнікі. І, трэба сказаць, многія дамагаліся. Адзін з самых гордых і таленавітых народаў, які стварыў шэдэўры ў шмат якіх галінах чалавечай дзейнасці, які меў сваю магучую дзяржаву — Вялікае княства Літоўскае, — ледзь не быў ператвораны ў людзей, што не памяці сваіх каранёў, па-просту — у насельніцтва...

Нам, беларусам, гадамі паўтаралі штодзень, што мы німаем ні народ, што мы не маем свайго мовы, што ў нас не было і няма свайго гісторыі, свайго мінулага і будучага. Хаваіліся, замячаліся факты і імёны нашых славы і веліч, а калі сё-то ўспаміналася, дык толькі з адмоўнымі эпітэтамі. Былі, у прыватнасці, распрацаваны намы праграмы на апалячванню, анімізм, русіфікацыя...

Неглы было, як пісаў М. Дабралюбаў, каб цэлы край быў усё узалі і забіла... Сваё слова павінны былі сказаць самі беларусы.

У канцы XIX — пачатку XX стагоддзяў унікаюць адна за адной беларускія нацыянальныя арганізацыі, партыі, выдзешчым, гэты — пачалося беларускае Адраджэнне. Асабліва ўдзельнічаюць у гэтым у часы рэвалюцыйных падзей 1905—07 і 1917—18 гадоў. Гэта прымала да ўтварэння сярша Беларускай Народнай Рэспублікі, потым — Беларускай Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі.

Такі ход падзей не ўсім быў даспадобы. Ужо ў сярэдзіне дваццатых гадоў у Заход-

ній Беларусі пачынаецца барацьба з усякім нацыянальным беларускім рухам — зачынаюцца беларускія школы, арыштоўваюцца вядомыя дзеячы, спыняецца выданне многіх газет. Паступова гэтая барацьба пераходзіць у ўсёвасе Беларусь. Пад выглядам выкрыжэння так званых нацыянал-дэмакратызму — нацдэмаўшчыны — выдзешча планамернае вынішчэнне ўсіх культурных слаў грамадства, ганьбаванне мінулае беларускага народа, яго мова.

«Сёння, калі Беларусь заявіла пра незалежнасць і суверэнітэт, калі яе прызналі больш ста краін свету, калі мы вяртаем гістарычную памяць, вядома ж, надшоў час аддаць народу тое, што ў яго забралі. А найперш трэба ўзнавіць імёны тых, хто рабіў усё, што было ў змозе, каб беларускі народ адчуваў сябе народам, меў сваю дзяржаву, расказаць пра кожнага з іх праўду».

Да ліку такіх людзей, бясспрэчна, належыць і горад дэкаментальнага нарыса Анатоля Мяснікова Фабіяна Шантыра. Яго, як і павяржкіх герояў Фабіяна Мяснікова, — Усхваляда Ігнатюскага, Яўза Лёска і іншых дзеячаў беларускага Адраджэння, вызначае шыракая любоў да свайго народа і Бацькаўшчыны, жадаанне зрабіць хоць што дзеля іх рэспітату, глыбокая вера ў чэснасцю зорку. Не ўдаючыся ў аналіз нарыса, значнае толькі: напісаны ён ўдумлівым, дапытлівым даследчыкам, які ведае факты і ўмее іх аналізаваць, чалавекам неўраўнадушным, улюбёным у мінулае і сучаснае свайго краю.

Барыс САЧАНКА.

(Нарыс чытаць на 3-й стар.)

Матэрыялы выпуску
падрыхтаваў да друку
Мікалай ЧАХОУСКІ
(тэл. 32-41-92).

Падкормім-не прагадаем!

Сад збіраецца ў доволі працяглаю зімовую спячку. Неўзабаве ападае лісце, выраза прыбавяць у «вазе» пупышкі. А каранёвая сістэма, пакуль не замерзне зямля, будзе інтэнсіўна працаваць на наш з вамі дабрабыт. Шмат патрэбнага для сённяшняга і будучага развіцця дрэва будзе пазначана і адкладзена ў шматлікіх «кладовых» сяміх каранёў, стала, галінках, пупышках. Дададзім, што апошнія яшчэ развіваюцца, набіраюць неабходны рэчывы для будучага цвіцення.

Так што ў садах работы спыняцца няма. Але і пазіцыя няварта. Пад кожнае пладовае дрэва ўнясім каравяж, тлушчы, пашы, конскі ці трыпусны гной. Лепш у раставар. Робім гэта так. У бочку на 20 вядрэў укладваем тры вядры каравяжы ці конскага гною або два вядры тлушчага пашы. Дзець настойвае, перамешваючы. Затым дадаем пол-вайдры на бочку. Усё старанна перамяшам кічкай рас. Раставор ставім.

На перыметры кроны (кажэн галінку) абліваем тлушчам, а ў сярэдзіне кроны — пашай. На шырыні 40 см у дыяметры. На

яблыню і грушу такіх ямак да пяці, для вішні і слівы хопіць трох. Спачатку ўліваем ваду — вядро. Калі зямля не ўбірае, леем вядро нарыхтаванага «прапарату». Чакаем, каб у ямцы зямля вадкасці, і заліваем ваду яшчэ раз. Добра пакаці на дно ямкі на паўвядра кампосту і прысыпаць зямлёй.

Вос і ўсё. Раніняй вясной раскідаем зостану ўгнаення — салетру ці мацэвіну. Доза — шылькі на два квадратныя метры.

Асенняя падкормка будзе сілкаваць дрэва амаль увесь вегетацыйны сезон. Плады будучы буйныя, а дрэвы маюць кампактны выгляд. Астатняе скарыстае зямля. Лісце, апрацаванае такім чынам, можна смець закладваць у кампост.

Колькі разоў капаць зямлю?

Мусіць, чытачы здзіўляцца, па-чому так часта капаць. Заўсёды сваё поле капаць двойчы — восенню і вясной. На гліністых і ільняных «цяжкіх» глебах, магчыма, так і трэба. А чаму мы таварам нашы супесі, сугліны? Толькі шкода ад гэтага. Восенню розных шкоднікаў закопа-

ем, каб яны не замерзлі, не загінулі, а вясной адкопаем — жыццё, палізіцца.

А між тым, многія чытачы бяруцца за рыдлёўку адзін раз у год — восенню. Яны як найглыбей капаюць дзялячкі, па-пярэдне ўдэшчы агародкі, тукі,

РАЯНІРАВАННЯ САРТЫ

Мелба-

прышэлец 3-за акіяна

Гэта летні сорт. Яблыкі дастакова буйныя. Трапляюцца экзэмпляры да 100—150 грамаў. А «серыйная» важкіца — 100 грамаў.

Плод некалькіх вянчунуты, ярка афарбаваны ў малінавы колер. На арэзе відныя зялёныя пражыжкі. Яблык салодка-кіслы, вельмі сакавіты. Калі палжыць дава тыдні, становіцца мяккім, не траціць пры гэтым ніякіх смакавых якасцяў. Яго за-давальняе адзін усе — і пенсіянэры, і дзеці.

Сорт (разліва яго Паўночная Амерыка) дастакова ўраджайны. Вельмі рана дае першыя зборы на трэцім-чацвёртым годзе пасля пасадкі на пастаяннае месца.

Прымае прышчэпкі многіх летніх сартоў — медунічкі, напрыклад. На жалі, бацька першы і розных гінляў.

Мелба раянравана ва ўсіх абласцях, акрамя Віцебскай. Практычна лічыцца, што клімат нашай паўночнай вобласці для цэпальковай прыжыжкі залішне суровы.

Попел ці вапну. Вясной робяць грады берапопкі. Там, дзе будзе, скажам, расі муркава, узрыхваюць зямлю вільмі ці ручнымі культыватарам. Астатняе — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

Пры такім метадзе эканоміюцца сілы і час, паразіты, якія вылучыліся з яшчэ, не выходзяць на паверхню (сіла не хапае), рэзка зніжаецца колькасць грыбковых хвароб, насенне раслін-драпежнікаў не атрымлівае неабходных умоў для развіцця і навогу гіне. Так што выбірайце — як звычайна.

БАГАТЫЯ ТАКСАМА ПЛАЧУЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак у № 185—195).

Луіс Альберта ў офісе няма.

Пасля пахавання доны Алены Луіс Альберта часова перасяліўся на кварталы бацькі, таму што не можа знаходзіцца пад адным дахам з Марыянай. Смерць маці крыху заглушыла ў ім горны крыўда на жанку. Адукула яе часова на другі план. Да таго ж, дона Альберта катгарычна адмаўляецца верыць у яшчэ Марыяну і ўгаворвае сына ўсё добра абдумаць, перш чым прымаць рашэнне аб разводе.

Марысэбел, не знайшоўшы бацьку ў офісе сдзе на кварталы дзеда. Доны Альберта адзіна. Бацька, як ухваляўся ўнучка, ён палюбіўся: ці не здарылася біды з Марыянай.

Прымае пытанне Марысэбел застае дона Альберта змучана. Вядома, ён ведаў, што дзяўчынка ўзяла з прытулку, але хто мог адкрыць ёй гэту тайну?

Пакуль ён раздумвае, што адказаць Марысэбел, прыходзіць Луіс Альберта.

Луіс Альберта вярнуўся ў дзіцячы настрой. Прыход дачы ўзмацняе яго раздражненне. Марысэбел апошнім часам ва ўсім абараняе Марыяну, а зусім нядаўна скардзілася яму на яе ледзь не кожны дзень. У яго наогул стварылася ўражанне, што ў гэтым усе аб'ядналіся вакол Марыяны, што існуе нейкая тайна, якую ведаюць і Марыяна, і Марысэбел, і Марыя, і Рамона. Пра гэту тайну ён ведае толькі ён.

Луіс Альберта не жадае размаўляць з дачкой і ідзе ў свой кватэру.

МАРЫЯНА

Калі Марыяна вярнулася дамоў, Рамона сказала ёй пра візіт незнаёмай і яго размову з Марысэбел. Пасля гэтага дзяўчынка была ў яе не спакойна і пачала разспытваць яе і Марыю пра сваіх сапраўдных бацькоў. Незнаёмы павядаў Марысэбел, што ён зусім маленькую ўзяў з прытулку. Зразумела, яны з Марыяй паспрабавалі перакананні дзяўчынку, што словы незнаёмай — хлусня, але, здаецца, ім гэта не удалося. Марысэбел паехала да Луіса Альберта, каб разспытаць яго.

Марыяна ўзяла сабе, у якім стане дзяцёр Луіс Альберта. Ён можа не ўтрымацца і адкрыць тайну, якую яны захаваюць цэлыя семнаццаць гадоў. Трэба трываць, а хопіць да дона Альберта і паспрабаваць спыніць мужа.

Прыход Марыяны прыводзіць Луіса Альберта ў лютасці. Яна ішчэ патрабуе ад яго наўчання! Ну жэ, калі пакутуе ён, няхай пакутуюць і яны. Луіс Альберта на пытанне Марысэбел адказаў сівярыжліва. Так, ён ўзяў з прытулку, і ён родная маці не Марыяна, а Джэанэ Сет.

Марыяна вярнула Марысэбел дамоў. Гэтага Луіс Альберта яна не дала ніколі.

Дома Марыяна расказвае дачцы гісторыю Джэанэ, якая ў нечым нагадвае гісторыю самой Марыяны. Марысэбел яшчэ не адольна ўразумела трагічную жанчыну, якая вымушана сіламі абставін адыцца сваё дзіця ў прытулак. Але калі ўжо ён маці лічыць, што Джэанэ не вінаватая, значыць, яна сапраўды не вінаватая.

Проста ў яе цяпер будучы дзе маці.

Бета хутка папраўляецца. Ён ужо гуляе па кватэры, але выходзіць на вуліцу мама Чолі яму не дазваляе.

Нечакана яго наведаў Лім. Яны размаўляюць аб розных справах. На сёньбе Чолі робіць добрыя ўражанні. Але ў галаве сёньбы Чолі зусім іншыя думкі: трывага за лёс Бета, трывага за ўласны лёс.

Скандаль, які ўзнік у іх доме Луіс Альберта, ішчэ ўзнімаў гэту тэму. Ён не спадабалася апошняя заява сёньбы Марыяны, што яна адвёзла Бета за мяжу. А што будзе з сям'ёй Чолі? Як яна будзе жыць без Бета?

Не, гэты неамагчыма. Яна не дапусціць, каб у яе адвёзлі сына. Няхай яна не родная маці, але яна яго выхавала, ахвяравала ўсім дэяла.

Сяброўка Чолі Феліпа раіць ёй таямкам ад сёньбы Марыяны адвёзці Бета з Мехіка. Можна, напрыклад, паехаць у Мантэрэй, дзе жыве сястра Феліпа. У яе яшчэ дом, месца ўсім хлопцам.

Але як перакананні Бета ў неабходнасці гэтай паездкі, і яшчэ таямкам ад яго аякункі? Сёньбе прыходзіць да вываду, што трэба спасылацца на паездку Луіса Альберта.

Бета спачатку не асуджае іх, тым больш, не папярэджае сёньбу Марыяну. Гэта будзе вельмі кудзіна з яго боку. Ці і навошта мяняць кудзіну кватэру ў Мехіка на нейкі дом у навакольных Мантэрэй? Аднак сёньбе Чолі настолькі ўгаворвае яго паехаць. Гаворка ж ідзе аб яго жыцці. Муж сёньбы Марыяны не супакоіцца. Восм чаму трэба ехаць трываць і так, каб пра іх адвёз ніхто не ведаў?

Феліпа прыносіць білеты на поезд. Хутка сабраўшы рэчы, сёньбе Чолі разам з сынам і сяброўкай адпраўляюцца на вакзал. Поезд адыходзіць уначы, але жанчыны вырашылі, што ім трэба неадкладна пакінуць кватэру. Восм-восм павіна прысціць сёньбу Марыяна, а гэта паручыць усе планы.

Ужо на вакзале Бета знаходзіцца магчымае пазначэнне сёньбы Марыяна. На жалі, Марыяна няма дома. Да тэлефона падыходзіць Рамона. Бета просіць не перадаць, што маці і Феліпа вярнуліся ў Мантэрэй.

Рамона і Марыяна пачынаюць шукаць Марыяну. Яны зноўка Джэанэ, таму што Марыяна збіралася заехаць да яе, але так не няма. Яны павядаюць Джэанэ, як абставіны справы з Бета, і Джэанэ, нягледзячы на тое, што на заўтра прызначана яе вяселле з Карласам, кідае ўсё і ідзе ў дом Сальвадара. Яна разумее, што Марыяну цяпер нельга пакідаць адну.

Марыяна ўгаворвае Марысэбел пакінуць разам з ёю да Бета. Дзяўчына з радасцю згаджаецца. Калі яна даведлася, што Бета ён брат, адразу пазаваліла ўдзельнічаць у гэтым. Прымаючы Марыяна — гэта якая раз тое, чаго хоча Марысэбел.

На здзіўленне Марыяны, у кватэры нікога няма, няма там і рэчэй. Марыяна здагадваецца, што сёньбе Чолі павёзла Бета ад яе. Спадзяючыся, што ў яе адвёзлі сына і вырашыла яго скажаць. Марыяна ў адчай. Яна не ведае, дзе шукаць сына. Марысэбел сунілае яе.

Вярнуўшыся дамоў, Марыяна даведлася пра звонкі Бета. Ужо сям гадзінах вечара, а поезд на Мантэрэй адыходзіць увосем. Трэба трываць, а хопіць да вакзалу, можна ішчэ паспеець.

Аднак сёньбе Чолі забраў усе, каб не дапусціць сутэрцы Марыяны і Бета. Калі Марыяна ўсё ж удалася ўбачыць сына, поезд ужо крануўся.

У поўным адчаі ўлагонку адыходзіламу поезд Марыяна крычыць: «Бета, не ад'яздай, тэй мой родны сын!» Бета чуе яе крык, але не можа зразумець сэнс слоў сёньбы Марыяны.

Ён пытаецца пра гэта ў мамы Чолі і Феліпа, але тая робіць выгляд, што нічога не чула.

Усё... Павезлі, украдлі... Што цяпер рабіць, дзе шукаць яго? Марыяна страціла здольнасць думаць лагічна. Яна на бачыме выкіла. Боль, нясперны боль страты перапаўняе яе душу.

Джаанэ цудоўна разумее стан Марыяны, але працягвае шукаць спосаб вярнуць Бета. Ён знаходзіць яго? Што можа быць прасцей? Поезд у Мантэрэй прыбудзе толькі раніцай. Значыць, можна ўзяць білеты на бліжэйшы самалёт і апынуцца там намога раней за поезд.

Яны сустракуць Бета раніцай на вакзале ў Мантэрэй.

Калі яна прапавуе гэта Марыяне, тая не ведае, як ёй за гэта дзякаваць. Зразумела, трэба ішчэ ў Мантэрэй бліжэйшым рэйсам.

Раніцай Марыяна і Джэанэ сустракаюць поезд з Мехіка. Бета вельмі здзіўлены і ўрадаваны з'яўленнем сёньбы Марыяны на вакзале Мантэрэй. Марыяна, вярнуўшыся, адкрывае сыну тайну яго нараджэння: сапраўдны бацькі юнака яна і Луіс Альберта.

Бета адзіўлены шчырасцю сёньбы Марыяны. Гэта можа быць прасцей, яе адносна да яго. Ён ўсё ж ён вырашае спытаць у мамы Чолі.

Сёньбе Чолі спачатку ўсё адмаўляе, але потым прызнаецца Бета, што гэта прада.

Марыяна да Чолі слова, што ён ён клалася жыць, прымаючы маці заўсёды будзе побач са сваім сынам.

Сёньбе Чолі верыць Марыяне, і яны вяртаюцца ў Мехіка.

ЛУІС АЛЬБЕРТА

Луіс Альберта не знаходзіць сабе месца. Ён зноў пачынае наведваць нацыяны ўстаноў, якіх. Аднак жанчыны не цікавяць яго. Для яго ішчэ толькі адна жанчына на свеце — Марыяна.

У адным з кафе ён знаёміцца з танцоркай Вікторыяй. Яна вельмі прыгожая, але Луіс Альберта вабін не столькі яе прыгажосць, колькі магчымае хопі каму-небудзь выказаць усё.

Вядуцьшы гісторыю Луіса Альберта, Вікторыя хоча дапамагчы яму. Яна інтуітыўна становіцца на бок яго жонкі